

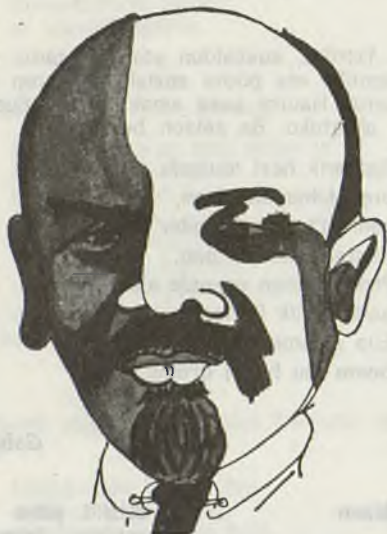
MARXISMOA ETA KRITIKA

(sozialismo, komunismo, leninismo, stalinismo, maismo)

Marxismoa, gizartearen kritika egiten zuen pentsakera bat bezala sortu zen. Indartu, bere burruka egin, nagusitu eta ikarragarriko krisian dago. Marxismoaren mila submarxismo ta sekta sortu direla ez dago ez ikusterik. Marxismoa bizi ta gordin dagoen seinalea ote da krisi hau, kondairan sarri jazoriko gertakari hau Hegelek orokarki judikatu zuenez? Hilda ez dagoen seinale garbia, behinik behin, bai, ba da.

Jazoera hori edonork ikus dezake; eta guti dira jadanik*, diferentzia haien azpian benetako kezka ta problemak daudela ikusten ez dutenak ere. Problemak kondenatuz, ukatu edo garaitu egiten ziren garaia, hala ere, joan zen, eta joanak joan. Oraindik doktrinista eskolastiko ugari badabil ere, sortzaile kritikoek bakarrik, berek bekar bakarrik bai, har dezakete beren menean* marxismoaren etorkizuna, eta ez zehaztasun gabeko lau tesirekin konformatzen diren fraseologista ezkertiar ilargitarrek.

Sortzaile kritikoak, egoera ta problema konkretuak arterkatuz dihardutenean, metodo bitara gutienez ibil daitezke: Mendebaldeko* sozial-demokratik oro* errebisionistak dira, Jugoslaviatik begiruta; gauza berbera da Jugoslavia, URSSetik ikusita; eta URSS bera ere errebisionista da, Chinak epaituta. Sistemak (hots, problemak oro* batera hartuz) gonbaratuz* ari dena, eskailera horrek jartzen

dion azterkabideari lotu beharko zaio. Beste jokabide bat, problemak banan banan eta bakanka hartuz azterkatzea izan daiteke. Honek ba du guretzat eta oraingoz, nire eritzian gutienez, abantaila dago: interes apologetikoari kontzesiorik egiteko premia gutiagoko dago bertan; beraz*, galari ta problemari zintzokiago jarrai dakikeo.

Izan ere, aurrerantzean, ez tradizionalismoan eta ez sektarismoan jarraitzerik ez dago. Eta, adibidez, marxismoaren kondairan lehenago kondenaturiko zenbait* joera (esaterako, utopistak, sozial-demokrazia, luxenburgismoa, etc.) behin betiko galduta daudela eta haien berbizterik inolaz ere ez dagoela pentsatzea, halek (oker formulatuta izanda ere) errerepresentatzen zituzten* bildur eta interesei jaramonik egiteko premiarik batere gehiago ez dagoela uste izatea bezala da, eta marxismoaren tradizionalismo edo sektarismoa baino askoz hobea ez. Gerta baitaiteke, behinola kondenatutako zenbait tesi zahar egoera berrian baliotsu izatea. «Konbizite baketsuaren» tesia II Internazionalarena dela eta kondenatuta dagoela gogorazten du, adibidez, Pekinek. Ohartzapen ona, baina arrazoi askirik* ba ote da? Segun eta noraino onartuak izan autoridade kontsekratuak.

Eta horixe da beste problema bat. Bakuninek Marxi, Rosa Luxemburgek Lenini, Rakovski eta abarrek Stalini (Rizzi: «La bureaucratization du monde», 1939) salatutako erreboluzioaren degenerazioak gertatu egin dira gero. Beraz, kausak bilatu beharra dago. Stalin eta Marx bera, eta liburu santuak ere, kontenplaziorik eta kupidarik* batere gabe «desmitologizatu» beharra dago. Ez da aski*,

erru guztiak Stalini leporatzea: stalinismoa zerk posibilitatzen zuen (hau da, URSSeko egoeraren, Alderdiaren, eta marxismoaren tradizioaren aldetik) argitu beharra dago. Orain arteko marxista kritikoak ere alto egin izan dute gehienetan Lenin eta Marxen autoridadearen aurrean, tabu haik* ikutzen ausartu gabe. Garaudyk, esaterako. Errealidadeko problemek, ostera* (gizartearen nahiz sozialismoaren errealidadeko problemek, alegia*), autoridade haixek berrikustea ta jorratzea eskatzen dute, hain zuzen.

Zor zaio hainbeste radikaltasun, hain ondorio tragikoak ekarri dituen hamaika problemari. Esaterako, horra «klasiko» horten zehaztasun gabekia beren sistema osokoen makina bat unetan: Marxen «gizon» kontzeptuak ez du gizonaren baitan berezko alde txarrak ez ajerik* ezagutzen, eta halakorik gabeko gizarte bat zientifikoki imajinatu nahi du. Proletalgoaren* diktadura demokrazia zkoa dela esan ohi da, baina demokrazia horren politikazko instrumentu edo jardungailu demokratikorik ez da konkretuki aipatzen; eta esperientziari kasu eginik, ongi esan daiteke, demokrazia berbalki postulatu baino gehiagorik egiten ez dela. Izan daiteke kondaira osoa klase burruka, baina bestelako faktoreen (osotasunean ikusita) printzipiozko sekundarioritasuna de facto sarritan lehen-lehenengo kondaira-egile itzul ez ote daitekeen ikusi beharko lizateke: nazio-arazo askotan, adibidez. Determinismoaren zentzua ez dago argi-go, etc. Guzti hoietan eta beste problema asko ta askotan dago Autore santuen irakaspenak errebisatu beharra: zeren* eta beren gaurko moduan ez baitira gauza agertu, beren buruen mila degenerazio galarazteko.

Kritikak, benetan radikala izan gura baldin badu, ez daduka autoridaderen baten fetitxe aurrean belauniko erori* ta kredoka abiatzerik. Hori ostrukaren* burua nonbait ezkutatzeko hondar mordo bat asmatzea baita*. Antimarxismo al da hori? Aitzitik*, Marx erlatibatuz, irabazi egingo luke Marxek, haren haunditasun guztia ere ez baita* hain haundi, absolutu deklaratu ahal izateko. Hori eginez gero, ostera*, Marx haundiena ere ez dago, asto bat flauta jotzen balno, hobeto.

JOSE AZURMENDI

daitezke, daitezke
dakikeo, daitekio, dakioke
dezake, daike

dezakete, daikete
dlo, deutso
zalo, jako

Zirarda gotzain jaunaren misioak

Martxoaren 2tik apirilaren 3rarte, Zirarda Bilboko gotzain jaunak misioak eman ditu Begoñako basilikan. Gotzainaren jokaera aipagarri hau oso pozgarria izan da eliztarrentzat.

Aita Martzel irratiz misioak ematen

Martxoaren 29tik apirilaren 3rarte misioak eman izan ditu Aita Martzel Andrinua pasiotarrak, Bilboko Herri Irratitik, ohi dauan euskera jatorrean. Ideiei bagagokioez, ikusmolde ilunak eta goibelak erabili ditu: Elizaren egoera larria dala Inoan*, eliztarrak, bereziki* erlijiosoak, asko urritu direla ta.

Apaiak berriak Bizkaian

Bizkaiko Derion, apaizgai etxean, Iñaki Eguzkiza eta Pedro Hernández gazteek jaso izan dabe apaizgoa Zirarda gotzainagandik, joan dan martxoaren 28an. Iñaki, Larrabetzuko Goikoelexako parroko gelditzen da; eta Pedro Derion, apaiz laguntzaile.

Nafarroako apaiz eta apaizgaiak

1940-50 urte bitartean, 167 apaiz berri egin ziren Nafarroan. 1951. urtean, 42.
1950-60 urte bitartean, 289.
1960-70, 215.
1971. urtean, 5 apaiz berri egin dira.
Seminario txikian edo «Colegio San Miguel de Aralar» dala-koan, 450 ikasle dagoz.